Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2019. gada 3. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Publiski līgumi – Publiskā iepirkuma procedūra – Direktīva 2014/24/ES – 57. panta 4. punkts – Fakultatīvi izslēgšanas iemesli – Ekonomikas dalībnieka izslēgšana no dalības publiskā iepirkuma procedūrā – Agrāka līguma izbeigšana daļēja apakšlīguma dēļ – Būtisku vai pastāvīgu trūkumu jēdziens – Tvērums

Lietā C-267/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Curtea de Apel Bucureşti* (Bukarestes apelācijas tiesa, Rumānija) iesniedza ar 2018. gada 2. aprīļa lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 17. aprīlī, tiesvedībā

Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA

pret

Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], D. Švābi [*D. Šváby*] (referents), S. Rodins [*S. Rodin*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*],

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretāre: R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 27. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA* vārdā – *I. G. Iacob*, *R. E. Cîrlig*, *I. Cojocaru*, *A. M. Abrudan* un *I. Macovei*, *avocați*,

– Rumānijas valdības vārdā – *C.-R. Canțăr*, kā arī *R. I. Hațieganu* un *L. Lițu*, pārstāvji,

– Austrijas valdības vārdā – *M. Fruhmann*, pārstāvis,

– Eiropas Komisijas vārdā – *A. Biolan* un *P. Ondrůšek*, kā arī *L. Haasbeek*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2019. gada 8. maija tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV 2014, L 94, 65. lpp.) 57. panta 4. punkta g) apakšpunktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA* (turpmāk tekstā – "*Delta*") un *Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA* (turpmāk tekstā – "*CNAIR*"), līgumslēdzēju iestādi, saistībā ar *Delta* izslēgšanu no dalības publiskā iepirkuma procedūrā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2014/24

3 Direktīvas 2014/24 101. un 102. apsvērumā ir teikts:

"(101) Līgumslēdzējām iestādēm vajadzētu dot [..] iespēju izslēgt ekonomikas dalībniekus, kas izrādījušies neuzticami, piemēram, tādēļ, ka pārkāpuši vides vai sociālos pienākumus, tostarp noteikumus par piekļuvi personām ar invaliditāti, vai izdarījuši citus smagus pārkāpumus saistībā ar profesionālo darbību, piemēram, konkurences noteikumu vai intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus. Būtu jāpaskaidro, ka smagi pārkāpumi saistībā ar profesionālo darbību var likt šaubīties par ekonomikas dalībnieka godīgumu un tādējādi var būt par pamatu tam, ka ekonomikas dalībnieks nav atbilstīgs, lai tam piešķirtu tiesības slēgt publisku līgumu, neatkarīgi no tā, vai šim ekonomikas dalībniekam citādā ziņā ir tehniskas un saimnieciskas spējas izpildīt līgumu.

Paturot prātā, ka līgumslēdzēja iestāde būs atbildīga par sekām, kas var būt tās iespējami kļūdainam lēmumam, līgumslēdzējām iestādēm vajadzētu palikt arī brīvai izvēlei uzskatīt, ka ir bijis smags pārkāpums saistībā ar profesionālo darbību, ja, pirms ir pieņemts galīgs un saistošs lēmums par to, ka pastāv obligāts izslēgšanas iemesls, tās var ar jebkādiem pienācīgiem līdzekļiem pierādīt, ka ekonomikas dalībnieks ir pārkāpis savas saistības, tostarp saistības attiecībā uz nodokļu vai sociālā nodrošinājuma iemaksu maksājumiem, ja vien valsts tiesību aktos nav noteikts citādi. Tām vajadzētu būt arī iespējai izslēgt kandidātus vai pretendentus, kas agrāku publisko līgumu izpildē pieļāvuši nozīmīgas nepilnības attiecībā uz būtiskām prasībām, piemēram, piegāžu vai darbu neveikšana, nopietni trūkumi piegādātajā produktā vai sniegtajā pakalpojumā, kuru dēļ tas nav lietojams iecerētajam nolūkam, vai neatbilstīga rīcība, kas liek nopietni apšaubīt ekonomikas dalībnieka uzticamību. Valsts tiesību aktos būtu jāparedz šādas izslēgšanas maksimālais ilgums.

Piemērojot fakultatīvus izslēgšanas iemeslus, līgumslēdzējām iestādēm jo īpaši būtu jāpievērš uzmanība samērīguma principa ievērošanai. Nelielām neatbilstībām tikai izņēmuma gadījumos vajadzētu novest pie ekonomikas dalībnieka izslēgšanas. Savukārt, ja nelielas neatbilstības tiek konstatētas atkārtoti, tas var radīt šaubas par ekonomikas dalībnieka uzticamību un var būt par pamatu tā izslēgšanai.

(102) Tomēr būtu jāpieļauj iespēja ekonomikas dalībniekiem pieņemt atbilstības pasākumus, kuru mērķis ir izlabot kāda noziedzīga nodarījuma vai pārkāpuma sekas un efektīvi novērst neatbilstīgās rīcības turpmāku atkārtošanos. Minētie pasākumi jo īpaši varētu būt ar personālu un organizāciju saistīti pasākumi, piemēram, visu saikņu saraušana ar personām vai organizācijām, kas ir iesaistītas neatbilstīgajā rīcībā, atbilstīgi personāla reorganizācijas pasākumi, ziņojumu sniegšanas un kontroles sistēmu ieviešana, iekšējās revīzijas struktūras izveide, lai uzraudzītu atbilstību, un iekšējo atbildības un kompensācijas noteikumu pieņemšana. Ja šādi pasākumi nodrošina pietiekamas garantijas, attiecīgais ekonomikas dalībnieks vairs nebūtu jāizslēdz tikai minēto iemeslu dēļ. Ekonomikas dalībniekiem vajadzētu būt iespējai lūgt, lai tiktu izskatīti atbilstības pasākumi, kas veikti ar mērķi potenciāli piedalīties iepirkuma procedūrā. Tomēr dalībvalstīm būtu jāļauj pašām noteikt precīzus procesuālos un materiālos nosacījumus, kas piemērojami šādos gadījumos. Tām jo īpaši vajadzētu būt brīvai izvēlei lemt, vai atļaut lai attiecīgos novērtējumus veic atsevišķas līgumslēdzējas iestādes, vai minēto uzdevumu uzticēt citām iestādēm centralizētā vai decentralizētā līmenī."

4 Šīs direktīvas 57. pantā "Izslēgšanas iemesli" ir noteikts:

"[..]

4. Līgumslēdzējas iestādes no dalības iepirkuma procedūrā var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ikvienu ekonomikas dalībnieku, kas nonācis jebkurā no šādām situācijām:

[..]

g) ja ekonomikas dalībnieks ir pieļāvis būtiskus vai pastāvīgus trūkumus saistībā ar kādas būtiskas prasības izpildi saskaņā ar iepriekšēju publisku līgumu, iepriekšēju līgumu ar līgumslēdzēju vai iepriekšēju koncesiju līgumu, kas noveda pie šāda iepriekšēja līguma priekšlaicīgas izbeigšanas, zaudējumu atlīdzināšanas vai citām līdzīgām sankcijām;

h) ja ekonomikas dalībnieks bijis vainīgs tādas informācijas nopietnā sagrozīšanā, kas jāsniedz, lai pārbaudītu, vai nepastāv izslēgšanas iemesli un ir izpildīti atlases kritēriji, nav atklājis šādu informāciju vai nespēj iesniegt apliecinošus dokumentus, kas vajadzīgi saskaņā ar 59. pantu; vai

[..]

5. Līgumslēdzējas iestādes jebkurā procedūras brīdī izslēdz ekonomikas dalībnieku, ja izrādās, ka šis ekonomikas dalībnieks sakarā ar darbībām vai bezdarbību pirms procedūras vai tās laikā ir nonācis kādā no 1. un 2. punktā minētajām situācijām.

Līgumslēdzējas iestādes jebkurā procedūras brīdī var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ekonomikas dalībnieku, ja izrādās, ka šis ekonomikas dalībnieks sakarā ar darbībām vai bezdarbību pirms procedūras vai tās laikā ir nonācis kādā no 4. punktā minētajām situācijām.

6. Ikviens ekonomikas dalībnieks, kas nonācis kādā no 1. un 4. punktā minētajām situācijām, var iesniegt pierādījumus, ka šā ekonomikas dalībnieka veiktie pasākumi ir pietiekami, lai pierādītu savu uzticamību, neraugoties uz to, ka pastāv atbilstīgs izslēgšanas iemesls. Ja šādus pierādījumus uzskata par pietiekamiem, attiecīgo ekonomikas dalībnieku neizslēdz no iepirkuma procedūras.

Šajā nolūkā ekonomikas dalībnieks pierāda, ka viņš ir samaksājis vai apņēmies samaksāt kompensāciju attiecībā uz jebkādu kaitējumu, ko radījis noziedzīgais nodarījums vai pārkāpums, ir pilnībā izskaidrojis attiecīgos faktus un apstākļus, aktīvi sadarbojoties ar izmeklēšanas iestādēm, un ir veicis konkrētus un atbilstīgus tehniskus, organizatoriskus un ar personālu saistītus pasākumus, lai novērstu jaunus noziedzīgos nodarījumus vai pārkāpumus.

Ekonomikas dalībnieku veiktie pasākumi tiek izvērtēti, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma vai pārkāpuma smagumu un konkrētos apstākļus. Ja tiek uzskatīts, ka šie pasākumi ir nepietiekami, ekonomikas dalībnieks saņem paziņojumu par minētā lēmuma iemesliem.

Ekonomikas dalībniekam, kas ar galīgu spriedumu izslēgts no dalības iepirkuma vai koncesijas piešķiršanas procedūrās, izslēgšanas laikposmā, kas izriet no šāda sprieduma, nav tiesību izmantot šajā punktā paredzēto iespēju dalībvalstīs, kurās šis spriedums ir spēkā.

7. Dalībvalstis saskaņā ar normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem un ievērojot Savienības tiesību aktus nosaka šā panta īstenošanas nosacījumus. Tās jo īpaši nosaka maksimālo izslēgšanas laikposmu, ja ekonomikas dalībnieks neveic 6. punktā norādītos pasākumus, lai pierādītu savu uzticamību. Ja izslēgšanas laikposms nav noteikts ar galīgu spriedumu, tas nepārsniedz piecus gadus no dienas, kad notikusi notiesāšana ar galīgu spriedumu 1. punktā minētajos gadījumos, un trīs gadus no attiecīgā notikuma dienas 4. punktā minētajos gadījumos."

5 Saskaņā ar minētās direktīvas 71. pantu "Apakšuzņēmēji":

"[..]

2. Līgumslēdzējas iestādes iepirkuma procedūras dokumentos var lūgt vai dalībvalstis tām var prasīt lūgt, lai pretendents savā piedāvājumā norādītu to, par kādu līguma daļu tas ir paredzējis slēgt apakšuzņēmuma līgumus ar trešām personām, un visus ierosinātos apakšuzņēmējus.

[..]

5 Būvdarbu līgumu gadījumā un attiecībā uz pakalpojumiem, kas tiks sniegti objektā, kas atrodas līgumslēdzējas iestādes tiešā uzraudzībā, pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas un ne vēlāk kā sākot līguma izpildi, līgumslēdzēja iestāde prasa, lai galvenais darbuzņēmējs tai paziņotu savu šādos būvdarbos vai pakalpojumos iesaistīto apakšuzņēmēju vārdu un uzvārdu vai nosaukumu, kontaktinformāciju un likumīgos pārstāvjus, ciktāl šāda informācija tobrīd ir zināma. Līgumslēdzēja iestāde prasa, lai līguma izpildes gaitā galvenais darbuzņēmējs tai paziņotu par jebkādām izmaiņām minētajā informācijā, kā arī sniegtu prasīto informāciju par jebkuru jaunu apakšuzņēmēju, kuru tas vēlāk iesaista šādos būvdarbos vai pakalpojumos.

Neatkarīgi no pirmās daļas dalībvalstis var tieši galvenajam darbuzņēmējam uzlikt pienākumu sniegt prasīto informāciju.

Vajadzības gadījumā šā panta 6. punkta b) apakšpunkta vajadzībām prasītajai informācijai pievieno apakšuzņēmēju pašdeklarācijas, kā noteikts 59. pantā. Pasākumos, ko īsteno saskaņā ar šā panta 8. punktu, var noteikt, ka apakšuzņēmējiem, par kuriem informācija tiek sniegta pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, pašdeklarācijas vietā ir jāiesniedz sertifikāti un citi apliecinoši dokumenti.

Pirmajā daļā minētais neattiecas uz piegādātājiem.

Pirmajā daļā noteiktos pienākumus līgumslēdzējas iestādes var attiecināt vai dalībvalstis var prasīt, lai tos attiecina, piemēram, uz:

a) piegādes līgumiem, uz pakalpojumu līgumiem – izņemot tos, kuri attiecas uz pakalpojumiem, kas tiks sniegti objektos, kuri atrodas līgumslēdzējas iestādes tiešā uzraudzībā, – vai uz piegādātājiem, kas ir iesaistīti būvdarbu vai pakalpojumu līgumos;

b) uz galvenā darbuzņēmēja apakšuzņēmēju apakšuzņēmējiem vai turpmākajiem apakšuzņēmēju ķēdes dalībniekiem.

6. Lai nepieļautu 18. panta 2. punktā minēto pienākumu nepildīšanu, var veikt atbilstošus pasākumus, piemēram:

a) ja valsts tiesību aktos ir paredzēts apakšuzņēmēju un galvenā darbuzņēmēja kopīgas atbildības mehānisms, konkrētā dalībvalsts nodrošina, ka attiecīgie noteikumi tiek piemēroti saskaņā ar 18. panta 2. punktā izklāstītajiem nosacījumiem;

b) līgumslēdzējas iestādes saskaņā ar 59., 60. un 61. pantu var pārbaudīt vai dalībvalstis var prasīt, lai tās pārbaudītu, vai pastāv iemesli apakšuzņēmējus izslēgt saskaņā ar 57. pantu. Šādos gadījumos līgumslēdzēja iestāde prasa, lai ekonomikas dalībnieks aizstātu apakšuzņēmēju, ja pārbaude ir apliecinājusi, ka pastāv obligāti iemesli tā izslēgšanai. Līgumslēdzēja iestāde ekonomikas dalībniekam var prasīt vai dalībvalsts līgumslēdzējai iestādei var prasīt, lai tā prasītu ekonomikas dalībniekam aizstāt apakšuzņēmēju, ja pārbaude ir apliecinājusi, ka pastāv neobligāti iemesli tā izslēgšanai.

[..]"

Īstenošanas regula (ES) 2016/7

6 Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2016/7 (2016. gada 5. janvāris), ar ko nosaka standarta veidlapu Eiropas vienotajam iepirkuma procedūras dokumentam (OV 2016, L 3, 16. lpp.), ietver 2. pielikumu "Standarta veidlapa Eiropas vienotajam iepirkuma procedūras dokumentam (ESPD)". Šī pielikuma III daļā "Izslēgšanas iemesli" ir precizēta Direktīvas 2014/24 57. panta piemērošanas kārtība.

Rumānijas tiesības

7 2016. gada 19. maija *Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice* (Likums Nr. 98/2016 par publisko iepirkumu) (2016. gada 23. maija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 390) 167. panta 1. punktā ir noteikts:

"1. Līgumslēdzēja iestāde izslēdz no publiskā iepirkuma līguma vai pamatlīguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras ikvienu ekonomikas dalībnieku, ja:

[..]

g) ekonomikas dalībnieks ir būtiski vai atkārtoti pārkāpis savus galvenos pienākumus saskaņā ar kādu agrāku publisku līgumu, nozares iepirkuma līgumu vai koncesijas līgumu un šie pārkāpumi ir izraisījuši šāda agrāka līguma priekšlaicīgu izbeigšanu, zaudējumu atlīdzināšanu vai citas līdzīgas sankcijas;

h) ekonomikas dalībnieks ir bijis vainīgs tādas informācijas nopietnā sagrozīšanā, ko līgumslēdzēja iestāde pieprasījusi, lai pārbaudītu, vai nepastāv izslēgšanas iemesli un vai ir izpildīti atlases kritēriji, nav atklājis šādu informāciju vai nespēj iesniegt prasītos apliecinošus dokumentus; [..]

[..]

8. 1. punkta g) apakšpunkta izpratnē par līgumā paredzētā pienākuma būtisku pārkāpumu ir uzskatāma, piemēram, līguma neizpilde, tāda preču piegāde, pakalpojumu sniegšana vai darbu izpilde, kurā ir pieļautas būtiskas neatbilstības, kas to padara par nepiemērotu līgumā paredzētajam izmantojumam."

8 Šī likuma 171. pantā ir paredzēts:

"1. Katrs ekonomikas dalībnieks, kas ir kādā no 164. un 167. pantā minētajām situācijām, kuras izraisa izslēgšanu no iepirkuma procedūras, var iesniegt pierādījumus, ka tā veiktie pasākumi ir pietiekami, lai pierādītu tā uzticamību, lai gan pastāv izslēgšanas iemesli.

2. Ja līgumslēdzēja iestāde atzīst, ka pierādījumi, kurus ekonomikas dalībnieks iesniedzis saskaņā ar šī panta 1. punktu, ir pietiekami, lai faktiski pierādītu tā uzticamību, tā attiecīgo ekonomikas dalībnieku neizslēdz no iepirkuma procedūras.

3. Šī panta 1. punktā minētie pierādījumi, kurus ekonomikas dalībnieks, kas ir nokļuvis jebkurā no 164. un 167. pantā minētajām situācijām, var iesniegt līgumslēdzējai iestādei, var būt pierādījumi par to, ka tas ir samaksājis vai apņēmies samaksāt kompensāciju attiecībā uz iespējamo kaitējumu, ko radījis noziedzīgais nodarījums vai cits pārkāpums, ir pilnībā izskaidrojis attiecīgā noziedzīgā nodarījuma vai pārkāpuma faktus un apstākļus, aktīvi sadarbojoties ar izmeklēšanas iestādēm, un ir veicis konkrētus un atbilstīgus tehniskus, organizatoriskus un ar personālu saistītus pasākumus, piemēram, saikņu saraušanu ar personām vai organizācijām, kas ir iesaistītas pārkāpjošā rīcībā, personāla reorganizācijas pasākumus, ziņojumu sniegšanas un kontroles sistēmu ieviešanu, iekšējā audita struktūras izveidi, lai uzraudzītu tiesību normu un citu noteikumu ievērošanu, vai iekšējo atbildības un kompensācijas noteikumu pieņemšanu, lai novērstu jaunus noziedzīgus nodarījumus vai citus pārkāpumus. [..]"

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

9 Ar 2014. gada 3. oktobra lēmumu Rimnikuvilčas [*Râmnicu Vâlcea*] (Rumānija) pašvaldība (turpmāk tekstā – "pašvaldība") piešķīra uzņēmumu pagaidu apvienībai, kuru vadīja *Delta* (turpmāk tekstā – "UPA 1"), tiesības slēgt būvdarbu līgumu par atpūtas bāzes atjaunošanu un modernizāciju (turpmāk tekstā – "līgums Nr. 1").

10 Šī pašvaldība 2017. gada 7. jūnijā izbeidza minēto līgumu, pamatojoties uz to, ka UPA 1 bija nolīgusi apakšuzņēmēju bez iepriekšēja apstiprinājuma.

11 Minētā pašvaldība 2017. gada 25. jūlijā tiešsaistes platformā, kas pazīstama kā "Publisko iepirkumu elektroniskā sistēma" (turpmāk tekstā – "PIES platforma"), ievietoja izmeklēšanas aktu (turpmāk tekstā – "izmeklēšanas akts"), kurā norādīts, no vienas puses, ka šis līgums ir ticis izbeigts UPA 1 pārkāpuma dēļ un, no otras puses, ka šī izbeigšana tai radīja kaitējumu, kas novērtēts 2 345 299,70 Rumānijas leju (RON) apmērā (aptuveni 521 000 EUR).

12 Ar 2017. gada 27. jūlija paziņojumu par līgumu *CNAIR* uzsāka atklātu būvdarbu pakalpojumu publiskā iepirkuma procedūru valsts autoceļa paplašināšanai. Šajā nolūkā tā plānoja noslēgt pamatlīgumu uz 84 mēnešiem par 210 627 629 RON (apmēram 46 806 140 EUR).

13 Šīs procedūras ietvaros piedāvājumu iesniedza uzņēmumu pagaidu apvienība, kuru veido *Delta*, *Aleandri SpA* un *Luca Way Srl* (turpmāk tekstā – "UPA 2").

14 Izpētījusi PIES platformu attiecībā uz katru pretendentu, *CNAIR* novērtēšanas komiteja pieņēma zināšanai izmeklēšanas aktu un pieprasīja pašvaldības un *Delta* paskaidrojumus šajā sakarā.

15 Atbildot uz šo skaidrojuma pieprasījumu, *Delta* norādīja, no vienas puses, ka minētais izmeklēšanas akts, pat pieņemot, ka tas atspoguļo realitāti, neliecina par nopietnu un atkārtotu līgumsaistību neizpildi un, no otras puses, ka tā ir cēlusi divas prasības Rumānijas tiesās, kuras pašlaik tiek izskatītas un kuras attiecīgi ir vērstas pret šo izmeklēšanas aktu un lēmumu, ar ko izbeigts līgums Nr. 1.

16 Pašvaldība no savas puses apgalvoja, ka līguma Nr. 1 izbeigšana bija pamatota ar faktu, ka līguma darbības laikā par nozīmīgām attiecīgo būvdarbu daļām tika noslēgts apakšlīgums bez tās iepriekšēja apstiprinājuma.

17 Ņemot vērā šādi iegūtās atbildes, *CNAIR* novērtēšanas komiteja secināja, ka *Delta* nav pierādījusi, ka izmeklēšanas akts ir apturēts vai atcelts. Turklāt, tā kā UPA 2 saistībā ar Eiropas vienoto iepirkuma procedūras dokumentu ir paziņojusi, ka attiecībā uz to nepastāv izslēgšanas iemesls, kas saistīts ar smagu pārkāpumu saistībā ar profesionālo darbību, vai arī situācija, kas izraisītu priekšlaicīgu agrākā publiskā līguma izbeigšanu, zaudējumu atlīdzību vai citas salīdzināmas sankcijas saistībā ar līgumu Nr. 1, šī komisija uzskatīja, ka uz šīs apvienības iesniegto piedāvājumu attiecas Likuma Nr. 98/2016 167. panta 1. punkta g) apakšpunkts. Tāpēc *CNAIR* ar 2017. gada 18. decembra lēmumu izslēdza UPA 2 piedāvājumu (turpmāk tekstā – "izslēgšanas lēmums").

18 Līdz ar to *Delta* lūdza *CNAIR* novērst iespējamo publiskā iepirkuma tiesību aktu pārkāpumu, atsaucot izslēgšanas lēmumu un atkārtoti izvērtējot UPA 2 iesniegto dokumentāciju un piedāvājumu.

19 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka *CNAIR* uz šo lūgumu nav atbildējusi.

20 2018. gada 8. janvārī *Delta* iesniedza pieteikumu *Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor* (Strīdu izšķiršanas valsts padome, Rumānija, turpmāk tekstā – "SIVP"), kurš tika noraidīts ar 2018. gada 2. februāra lēmumu. Šajā lēmumā SIVP paziņoja, ka tā nav kompetenta pārbaudīt izmeklēšanas akta likumību un noteikt, vai ir pieļauta kļūda, izpildot līgumu Nr. 1. Tomēr SIVP precizēja – tā kā izmeklēšanas akts nav ticis atcelts ar galīgu spriedumu, uz to attiecas likumības prezumpcija un tādējādi tas pierāda no līguma Nr. 1 izrietošo līgumisko saistību neizpildes nopietno raksturu. Tāpat SIVP arī norādīja, ka līgumslēdzēja iestāde neesot balstījusies tikai uz šo vienu izmeklēšanas aktu, lai izslēgtu UPA 2. Tā veica pasākumus, lai novērtētu no minētā izmeklēšanas akta izrietošos faktus, un balstījās uz lietas dalībnieku pamata tiesvedībā apsvērumiem. Visbeidzot – UPA 2 atsaucās tikai uz izmeklēšanas akta prettiesiskumu, nesniedzot pierādījumus par tās uzticamību, pamatojoties uz Likuma Nr. 98/2016 171. pantā paredzētajiem izslēgšanas iemesliem.

21 Lai panāktu SIVP 2018. gada 2. februārī pieņemtā lēmuma atcelšanu, *Delta* 2018. gada 16. februārī iesūdzēja *CNAIR Curtea de Apel București* (Bukarestes Apelācijas tiesa, Rumānija).

22 *Delta* apstrīd *CNAIR* tiesības izslēgt to no būvdarbu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras valsts autoceļa paplašināšanai, pamatojoties uz šī sprieduma 10. punktā minēto lēmumu par līguma izbeigšanu. Līguma Nr. 1 izbeigšana, pamatojoties uz to, ka par daļu no būvdarbiem tika noslēgts apakšlīgums bez līgumslēdzējas iestādes iepriekšējas atļaujas, esot uzskatāma par nelielu neatbilstību, nevis par līguma galvenā pienākuma neizpildi. Līdz ar to šāds pārkāpums saskaņā ar Direktīvas 2014/24 101. apsvērumu varēja izraisīt ekonomikas dalībnieka izslēgšanu tikai izņēmuma gadījumos. Šajā ziņā *Delta* atsaucas uz 2012. gada 13. decembra sprieduma *Forposta* un *ABC Direct Contact* (C-465/11, EU:C:2012:801) 30. punktu, no kura izrietot, ka jēdziens "smags pārkāpums" attiecas uz konkrētā ekonomikas dalībnieka rīcību, kas norāda uz ļaunprātīgu nodomu vai uz noteikta smaguma neuzmanību no ekonomikas dalībnieka puses.

23 Konstatējusi, ka Tiesai vēl nav bijusi iespēja interpretēt Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) apakšpunktu, *Curtea de Apel București* (Bukarestes Apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvas [2014/24] 57. panta 4. punkta g) apakšpunkts var tikt interpretēts tādējādi, ka publiskā iepirkuma līguma uzteikums tādēļ, ka kāda darbu daļa tika nodota apakšuzņēmējiem bez līgumslēdzējas iestādes atļaujas, ir būtisks vai pastāvīgs trūkums saistībā ar kādas būtiskas prasības izpildi saskaņā ar agrāku publisku līgumu, kas izraisa ekonomikas dalībnieka izslēgšanu no dalības publiskā iepirkuma procedūrā?"

Par prejudiciālo jautājumu

24 Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apakšlīguma noslēgšana, kuru veic ekonomikas dalībnieks par daļu būvdarbu agrāka publiskā līguma ietvaros, kura izlemta bez līgumslēdzējas iestādes atļaujas un kuras dēļ ir ticis izbeigts šis pēdējais minētais līgums, ir uzskatāma par būtisku vai pastāvīgu trūkumu saistībā ar kādas būtiskas prasības izpildi saskaņā ar minēto publisko līgumu minētā noteikuma izpratnē un attaisno šī ekonomikas dalībnieka izslēgšanu no dalības nākamajā publiskā iepirkuma procedūrā.

25 Kā izriet no Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta, Savienības likumdevēja nodoms ir bijis uzticēt līgumslēdzējai iestādei, un tikai tai, uzdevumu pretendentu atlases stadijā novērtēt vajadzību izslēgt kandidātu vai pretendentu no iepirkuma procedūras (spriedums, 2019. gada 19. jūnijs, *Meca*, C-41/18, EU:C:2019:507, 34. punkts).

26 Šīs visām līgumslēdzējām iestādēm dotās iespējas izslēgt pretendentu no iepirkuma procedūras pavisam konkrētais mērķis ir ļaut tām novērtēt ikviena pretendenta godīgumu un uzticamību. It īpaši, fakultatīvais izslēgšanas iemesls, kas minēts Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) apakšpunktā, lasot to kopā ar šīs direktīvas 101. apsvērumu, ir balstīts uz būtisku elementu izraudzītā pretendenta un līgumslēdzējas iestādes attiecībās, proti, uz izraudzītā pretendenta uzticamību, uz kuru pamatojas līgumslēdzējas iestādes uzticēšanās tam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. jūnijs, *Meca*, C-41/18, EU:C:2019:507, 29. un 30. punkts).

27 Līdz ar to uzticības attiecību nodibināšana starp līgumslēdzēju iestādi un izraudzīto pretendentu nozīmē, ka šai līgumslēdzējai iestādei nav automātiski saistošs agrāka publiskā līguma ietvaros veikts citas līgumslēdzējas iestādes novērtējums, lai fakultatīvo izslēgšanas iemeslu piemērošanas brīdī tostarp varētu piešķirt īpašu vērību samērīguma principam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. jūnijs, *Meca*, C-41/18, EU:C:2019:507, 30. un 32. punkts). Šis princips prasa, lai līgumslēdzēja iestāde pati pārbaudītu un novērtētu faktus. Šajā ziņā, kā to ir norādījis ģenerāladvokāts secinājumu 32. punktā, no Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) apakšpunkta formulējuma izriet, ka pretendenta izdarītajam pārkāpumam jābūt pietiekami nopietnam, lai pamatotu līguma izbeigšanu, ņemot vērā samērīguma principu.

28 No minētā izriet, ka līgumslēdzēja iestāde no citas līgumslēdzējas iestādes lēmuma izbeigt agrāku publisko līgumu, pamatojoties uz to, ka izraudzītais pretendents ir noslēdzis apakšlīgumu par daļu būvdarbu bez tās iepriekšējas piekrišanas, nevar automātiski secināt, ka šis izraudzītais pretendents ir pieļāvis būtiskus vai pastāvīgus trūkumus Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) apakšpunkta izpratnē attiecībā uz būtisku pienākumu izpildi saistībā ar šo publisko līgumu.

29 Līgumslēdzējai iestādei pašai ir jāizvērtē tā ekonomikas dalībnieka rīcība, kuru skārusi agrākā publiskā līguma izbeigšana. Šajā ziņā ir rūpīgi un objektīvi jāpārbauda, pamatojoties uz visiem attiecīgajiem elementiem, jo īpaši lēmumu par līguma izbeigšanu, un ņemot vērā samērīguma principu, vai šis ekonomikas dalībnieks, pēc tās domām, ir atbildīgs par būtiskiem vai pastāvīgiem trūkumiem, kas pieļauti, pildot būtisku pienākumu, kas tam uzlikts attiecīgā līguma ietvaros, un vai šie trūkumi ir tādi, kas var izraisīt uzticības saiknes zaudēšanu ar attiecīgo ekonomikas dalībnieku.

30 Pamatlietas apstākļos *CNAIR* jo īpaši ir jānoskaidro, vai, pēc tās domām, tas, ka UPA 1 izmantoja apakšuzņēmēju, nelūdzot iepriekšēju pašvaldības piekrišanu, ir uzskatāms par būtisku trūkumu, un, apstiprinošas atbildes gadījumā, vai šis trūkums ir ietekmējis būtiska pienākuma izpildi, kas saskaņā ar līgumu Nr. 1 bija jāuzņemas izraudzītajam pretendentam.

31 Šajā nolūkā *CNAIR* ir jānovērtē līguma Nr. 1 daļas, par kuru tika noslēgts apakšlīgums, nozīmīgums un jānosaka, kā to secinājumu 45. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, vai apakšuzņēmēja iesaistīšanās ir negatīvi ietekmējusi šī līguma izpildi.

32 Tāpat tai ir jāpārbauda, vai līgumā, kas attiecas uz šo publisko iepirkumu, bija ietverts pienākums izraudzītajam pretendentam veikt personisku izpildi, vai arī tajā bija paredzēts, ka apakšuzņēmēja izmantošana ir atkarīga no iepriekšējas atļaujas saņemšanas no pašvaldības, šādām prasībām esot saderīgām ar Direktīvas 2014/24 71. panta 2. punktu, kā to secinājumu 39. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts. No šī noteikuma izriet, ka "līgumslēdzējas iestādes iepirkuma procedūras dokumentos var lūgt vai dalībvalstis tām var prasīt lūgt, lai pretendents savā piedāvājumā norādītu to, par kādu līguma daļu tas ir paredzējis slēgt apakšuzņēmuma līgumus ar trešām personām, un visus ierosinātos apakšuzņēmējus". Kā secinājumu 38. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, līgumslēdzēja iestāde to, vai apakšuzņēmējs ir uzticams, var novērtēt tikai, pamatojoties uz šo informāciju. Līgumslēdzējas iestādes iepriekšēja apstiprinājuma pieprasījums it īpaši ir paredzēts, lai pēdējā minētā varētu nodrošināt, ka nav iemesla izslēgt apakšuzņēmēju, kuru izraudzītais pretendents plāno iesaistīt.

33 Turklāt *CNAIR* ir arī jāapsver, vai apakšuzņēmēja izmantošanu var uzskatīt par būtisku grozījumu izraudzītā pretendenta piedāvājumā (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2010. gada 13. aprīlis, *Wall*, C-91/08, EU:C:2010:182, 39. punkts) tādā nozīmē, ka ar šo būtisko grozījumu tiek ieviesti nosacījumi, kuri, ja tie būtu bijuši ietverti sākotnējā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, būtu ļāvuši tajā piedalīties arī citiem pretendentiem, nevis tikai sākotnēji atlasītajiem, vai arī būtu ļāvuši pieņemt citu piedāvājumu, nevis sākotnēji pieņemto (spriedumi, 2010. gada 13. aprīlis, *Wall*, C-91/08, EU:C:2010:182, 38. punkts, un 2008. gada 19. jūnijs, *pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, EU:C:2008:351, 35. punkts).

34 Turklāt *CNAIR* ir jāizvērtē, vai, neinformējot to par līguma Nr. 1 izbeigšanu, UPA 2 ir rīkojusies, kā paredzēts Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta h) apakšpunktā. Kā secinājumu 53. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, šis noteikums attiecas gan uz aktīvu darbību, piemēram, viltošanu, gan uz bezdarbību, jo nepatiesas informācijas sniegšanai, tāpat kā informācijas noklusēšanai, ir ietekme uz līgumslēdzējas iestādes pieņemto lēmumu.

35 Turklāt šāda interpretācija ir apstiprināta arī Direktīvas 2014/24 57. panta 5. punkta otrajā daļā, saskaņā ar kuru "līgumslēdzējas iestādes jebkurā procedūras brīdī var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ekonomikas dalībnieku, ja izrādās, ka šis ekonomikas dalībnieks sakarā ar darbībām vai bezdarbību pirms procedūras vai tās laikā ir nonācis kādā no 4. punktā minētajām situācijām".

36 Šajā gadījumā, tā kā formāli tika konstatēta līguma Nr. 1 izbeigšana, UPA 2 saskaņā ar pārskatāmības un lojalitātes prasībām par savu situāciju bija jāinformē līgumslēdzēja iestāde. Tādējādi tai jau no paša sākuma bija jāsniedz visa informācija, kura varētu pierādīt, ka apakšlīguma kvalifikācija ir kļūdaina, kas nozīmē, ka tā ir izpildījusi savus pienākumus saskaņā ar līgumu Nr. 1 vai arī ka līgumslēdzējas iestādes apstiprinājuma nesaņemšana attiecībā uz agrāko publiskā iepirkuma līgumu bija tikai neliela neatbilstība. Šādi precizējumi jo īpaši varēja tikt pieminēti standarta veidlapā Eiropas vienotajam iepirkuma procedūras dokumentam, kas ietverts Īstenošanas regulas 2016/7 pielikumā. Šīs veidlapas III daļa, kas veltīta "izslēgšanas iemesliem", ietver C punktu, kurš attiecas uz "ar maksātnespēju, interešu konfliktiem vai profesionālās darbības pārkāpumiem saistītiem iemesliem". Šī C punkta ietvaros kandidātiem tostarp ir jāatbild uz jautājumu, vai tie ir vainīgi smaga pārkāpuma izdarīšanā saistībā ar profesionālo darbību, un apstiprinošas atbildes gadījumā tie tiek aicināti sniegt precizējumus.

37 Visbeidzot, ja līgumslēdzēja iestāde secina, ka Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) vai h) apakšpunktā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, tai, lai nodrošinātu atbilstību šīs direktīvas 57. panta 6. punkta, lasot to kopā ar minētās direktīvas 102. apsvērumu, prasībām, ir jādod iespēja attiecīgajam ekonomikas dalībniekam sniegt pierādījumus par to, ka tā veiktie koriģējošie pasākumi ir pietiekami, lai novērstu tāda pārkāpuma atkārtošanos, kas ir agrāka publiskā līguma izbeigšanas pamatā, un ka līdz ar to tie var pierādīt ekonomikas dalībnieka uzticamību, neskatoties uz atbilstoša fakultatīva izslēgšanas iemesla esamību.

38 Šādos apstākļos uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punkta g) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apakšlīguma noslēgšana, kuru ekonomikas dalībnieks ir veicis par daļu būvdarbu agrāka publiskā līguma ietvaros, par kuru izlemts bez līgumslēdzējas iestādes atļaujas un kuras dēļ ir ticis izbeigts šis pēdējais minētais līgums, ir uzskatāma par būtisku vai pastāvīgu trūkumu saistībā ar kādas būtiska prasības izpildi saskaņā ar minēto publisko līgumu minētā noteikuma izpratnē un līdz ar to attaisno šī ekonomikas dalībnieka izslēgšanu no dalības nākamajā publiskā iepirkuma procedūrā, ja nākamo publiskā iepirkuma procedūru organizējusī līgumslēdzēja iestāde pēc tam, kad tā pati ir novērtējusi tā ekonomikas dalībnieka godīgumu un uzticamību, uz kuru attiecas agrākā publiskā līguma izbeigšana, uzskata, ka šāda apakšlīguma noslēgšana izraisa uzticības saiknes zaudēšanu ar attiecīgo ekonomikas dalībnieku. Tomēr, pirms tiek veikta šāda izslēgšana, līgumslēdzējai iestādei saskaņā ar šīs direktīvas 57. panta 6. punktu, lasot to kopā ar minētās direktīvas 102. apsvērumu, ir jāļauj šim ekonomikas dalībniekam darīt zināmus koriģējošos pasākumus, kurus tas ir veicis pēc agrākā publiskā līguma izbeigšanas.

Par tiesāšanās izdevumiem

39 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK 57. panta 4. punkta g) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka apakšlīguma noslēgšana, kuru ekonomikas dalībnieks ir veicis par daļu būvdarbu agrāka publiskā līguma ietvaros, par kuru izlemts bez līgumslēdzējas iestādes atļaujas un kuras dēļ ir ticis izbeigts šis pēdējais minētais līgums, ir uzskatāma par būtisku vai pastāvīgu trūkumu saistībā ar kādas būtiskas prasības izpildi saskaņā ar minēto publisko līgumu minētā noteikuma izpratnē un līdz ar to attaisno šī ekonomikas dalībnieka izslēgšanu no dalības nākamajā publiskā iepirkuma procedūrā, ja nākamo publiskā iepirkuma procedūru organizējusī līgumslēdzēja iestāde pēc tam, kad tā pati ir novērtējusi tā ekonomikas dalībnieka godīgumu un uzticamību, uz kuru attiecas agrākā publiskā līguma izbeigšana, uzskata, ka šāda apakšlīguma noslēgšana izraisa uzticības saiknes zaudēšanu ar attiecīgo ekonomikas dalībnieku. Tomēr, pirms tiek veikta šāda izslēgšana, līgumslēdzējai iestādei saskaņā ar šīs direktīvas 57. panta 6. punktu, lasot to kopā ar minētās direktīvas 102. apsvērumu, ir jāļauj šim ekonomikas dalībniekam darīt zināmus koriģējošos pasākumus, kurus tas ir veicis pēc agrākā publiskā līguma izbeigšanas.

[Paraksti]